

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фізіології та біофізики

Силабус навчальної дисципліни
«Основи психофізіології дитячого і похилого віку»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3 кредити ECTS
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. учбові кімнати 1-6 кафедри Фізіології та бфофізики м. Одеса, вул. Ольгіївська, 4.
Викладач (-і)	Завідувач кафедри: Леонід ГОДЛЕВСЬКИЙ – З.д.н.т. України, д.мед.н., професор; доцент: Галина ВОЛОХОВА – к.мед.н.;
Контактна інформ	+38 (048) 717-89-16; +38 (048) 712-31-02, +38(048)-712-31-35 – телефони кафедри Фізіології та біофізики medphys@onmedu.edu.ua - e-mail кафедри Фізіології та біофізики Консультації та відпрацювання пропущених занять очно або під час дистанційного навчання на платформі Microsoft Teams: четверг 14.30-16.00, субота 09:00 - 13.00. Посилання на онлайн консультацію надається кожній групі під час занять окремо.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється з використанням:

- інтернет платформи: Microsoft Teams
- месенджерів: Zoom, Viber, Telegram, Skype
- соціальних мереж: Facebook
- сайту кафедри: <https://onmedu.edu.ua/kafedra/biofiziki-informatiki-medichnoi-aparaturi/>

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни - процеси роботи ЦНС за умов різних функціональних станів організму.

Мета дисципліни: формування у майбутніх фахівців компетентностей у галузі сучасних психофізіологічних основ життєдіяльності людини у дитячому, дорослому та похилому віці та механізмів нейрогуморальної регуляції функцій

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фізіології та біофізики

вищої нервової діяльності органів і систем у віковому аспекті, оволодіння основами знань із психофізіології.

Завдання дисципліни:

- введення здобувачів у коло проблем, що стосуються природничих основ психології;
- розуміння та системного вивчення процесів, що протікають на суб'єктивному, нейрофізіологічному та молекулярно-генетичному рівнях;
- використання даних природознавства для вирішення завдань фундаментальної та прикладної психології;
- формування усвідомлення тісного деалектичного зв'язку психічних процесів та мозку, нерозривної єдності структури та функцій.

Очікувані результати:

У результаті вивчення цієї вибіркової навчальної дисципліни здобувачі повинні;

Знати:

- Морфо-функціональні основи вищої нервової діяльності у різні вікові періоди
- особливості нейро-гуморальної регуляції психофізіологічних функцій людини у різні вікові періоди
- методи сучасної психофізіології та способи їх застосування у психологічних дослідженнях,
- основні підходи до вирішення проблем взаємовідносини між психікою та мозком,

досягнення сучасних нейронаук у галузі вивчення нейробіологічних основ конкретних психічних процесів та станів (сприйняття, пам'яті та навчання, уваги, мислення та ін.).

Вміти:

- оперувати даними нейрофізіології, зіставляти їх із психологічними явищами.
- використовувати методи неінвазивного вивчення мозку людини
- застосовувати методи дослідження різних органів
- пояснити необхідність взаємодії сенсорних систем
- пояснити детекторну концепцію нейронної моделі сприйняття
- визначити значення експресії ранніх та пізніх генів у молекулярних механізмах пам'яті

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання:

Дисципліна буде викладатися у формі семінарських занять; організації самостійної роботи здобувача.

Методи навчання:

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фізіології та біофізики

Семінарські заняття: словесні (бесіда); наочні (мультимедійні презентації, схеми, таблиці).

Самостійна робота: передбачає підготовку до кожного семінарського заняття, самостійного вивчення певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Питання з тем, що відведені на самостійне вивчення включені до контрольних заходів.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основні напрямки фундаментальної психофізіології.

Тема 1. Місце психофізіології у системі наук про людину. Предмет, завдання та стратегії дослідження. Історія розвитку психофізіології. Проблема мозкової локалізації найвищих психічних функцій. Концепція «локалізації» та «децентралізації» (еквіпотенціалізму).

Тема 2. Методи психофізіологічного дослідження. Психофізіологічна характеристика функціональних станів мозку (ФС):

визначення, типи та способи оцінки (діагностики), зв'язок з працездатністю (Ефективністю діяльності).

Тема 3. Мови мозку. Психофізіологічні механізми кодування та декодування інформації в нейронних мережах. Інтерфейс «мозок-комп'ютер»: теоретичні основи та прикладна значимість, експериментальні дані

Тема 4. Психофізіологія сприйняття.

Тема 5. Психофізіологія уваги. Типи уваги. Автоматичні та контрольовані процеси обробки інформації, критерії їхньої відмінності.

Тема 6. Психофізіологія пам'яті та навчання. Короткочасна та довготривала пам'ять. Мозкові механізми образної пам'яті за даними норми та патології. Міжполушарна асиметрія у механізмах навчання. Роль емоцій у формуванні «слідів пам'яті».

Тема 7. Психофізіологія емоцій. Комунікативна функція почуттів. Мозкові механізми сприйняття емоційних виразів осіб. Діагностика емоцій щодо «вираження обличчя»

Змістовий модуль 2. Психофізіологічні кореляти інтелекту, розумових здібностей та типів ВНД залежно від віку.

Тема 8. Психофізіологія стресу. Копінг-стратегії у стресі. Фактори індивідуальної стресостійкості. Лікування та профілактика стресових розладів.

Тема 9. Психофізіологія мислення та інтелекту.

Тема 10. Психофізіологія свідомості. Мозок та свідомість: визначення, теорії, експериментальні підходи до дослідженню.

Тема 11. Типологічні властивості нервової системи та проблеми особистості та індивідуальності. Співвідношення мотивації, темпераменту, здібностей, характеру з типологічними властивостями нервової системи

Тема 12. Диференційна психофізіологія. Структура індивідуальності та особистості з позицій диференціальної психології та диференціальної психофізіології.

Тема 13. Клінічна психофізіологія. Найважливіші психічні розлади (тривожні та депресивні стани, маніакально-депресивний психоз, шизофренія) та мозок: нейрогенетика та біохімія психічних захворювань.

Тема 14. Прикладна психофізіологія.

Тема 15. Контроль практичних навичок та теоретичних знань. Захист індивідуальних робіт.

Перелік рекомендованої літератури:
основна:

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 Кафедра фізіології та біофізики

1. 1. Гжегоцький М. Р. Фізіологія: навчально-методичний посібник до практичних занять та самостійної роботи / М. Р. Гжегоцький [та ін.]. – Вінниця: Нова книга. – 2019. - 464 с.
2. Фізіологія. Короткий курс. 2-ге вид. / Мороз В.М., Йолтухівський М.В., Шандра О.А. [та ін.] - за ред. Мороз В.М., Йолтухівський М.В. – Вінниця: Нова книга. – 2020. - 408 с.
3. Physiology [textbook] / V. M. Moroz, O.A. Shandra. – 5th ed. - Vinnytsya: Nova Kniga. - 2020. - 728p.
4. Філімонов В. І. Фізіологія людини: підручник / В.Ф. Філімонов. - 3є вид., К.: Медицина, 2018. - 488 с.
5. Фізіологія: підручник для студ. вищ. мед. навч. закл. / В. Г. Шевчук [та ін.], за ред. В. Г. Шевчука. - Вид. 4, випр. і доповн. – Вінниця: Нова книга. - 2018. - 447 с.
6. The ABC of Human Behavior: Behavioral / Principles for the Practicing Clinician -2021.- 288 с.
7. Гаврилькевич В.К., Кабашнюк В.О. Психофізіологія. Навчальний посібник для ВНЗ/ Новий світ- 2020. - 200 с.

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю: усний (опитування), тестування, оцінювання виконання практичних вправ, оцінювання комунікативних навичок, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті та самостійної роботи здобувачів.

Критерії поточного оцінювання на семінарському занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач бере активну участь у семінарському занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей. Тестові завдання виконані в повному обсязі, всі 100% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання – повні та обґрунтовані. Здобувач вільно вирішує ситуаційні завдання (в т.ч. розрахункові), впевнено демонструє практичні навички за темою заняття та вірно інтерпретує отримані дані, висловлює власну креативну думку з теми завдання, демонструє творче мислення.
Добре «4»	Здобувач бере участь у семінарському занятті; добре володіє матеріалом; демонструє необхідні знання, але дає відповіді на запитання з деякими помилками; бере участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується основною навчально-методичною та науковою літературою; висловлює власну думку з

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 Кафедра фізіології та біофізики

	<p>теми заняття.</p> <p>Тестові завдання виконані в повному обсязі, не менш ніж 70% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання - загалом правильні, проте наявні деякі помилки у визначеннях.</p> <p>Здобувач вірно вирішує ситуаційні завдання (в т.ч. розрахункові), але допускає незначні неточності та демонструє більш стандартизовані практичні навички за темою заняття при вірній інтерпретації отриманих даних, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє критичне мислення.</p>
Задовільно «3»	<p>Здобувач іноді бере участь в семінарському занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на семінарських заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел.</p> <p>Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 50% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - не логічні, з явними суттєвими помилками у визначеннях.</p> <p>Здобувач не достатньо володіє матеріалом для вирішення ситуаційних завдань (в т.ч. розрахункові), невпевнено демонструє практичні навички за темою заняття та інтерпретує отримані дані з суттєвими помилками, не висловлює свою думку з теми ситуаційного завдання.</p>
Не задовільно «2»	<p>Здобувач не бере участь у семінарському занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел.</p> <p>Тестування не виконано.</p> <p>Ситуаційне завдання не виконано.</p>

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Залік, виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота передбачає підготовку до кожного семінарського заняття, самостійного вивчення певного переліку тем або тем, що потребують

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фізіології та біофізики

поглибленого вивчення. Питання, що відведені на самостійне вивчення включені до контрольних заходів.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.
- Перескладання незадовільної оцінки проводиться в дні консультацій і відпрацювань; при дистанційному навчанні – в терміни, визначені й узгоджені з викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, оцінки на занятті, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фізіології та біофізики

завдання, контрольні роботи, тести тощо);

- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізнь:

Відвідування всіх видів аудиторних занять (лекцій, практичних занять) є обов'язковим.

Форма одягу: медичний халат, який повністю закриває верхній одяг, або лікарська піжама, шапочка, маска, змінне взуття.

Обладнання: зошит, ручка, методичні вказівки, альбом.

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються.

Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.